

Focolarebeweging

Focolarespiritualiteit: spiritualiteit van de eenheid

Getuigenis tijdens de 10^e dialoogdag in Nederland tussen rooms-katholieken en vertegenwoordigers van de Verenigde Pinkster en Evangeliegemeenten (VPE).

24 september 2004

Ans Vlaar

Hoe het begon

In 1943 temidden van de oorlogssituatie ontdekten de toen 23-jarige onderwijzeres Chiara Lubich en enkele vriendinnen dat het evangelie bewerkt wat het zegt, als het geleefd wordt. De woorden: "Vader mogen allen één zijn"(Joh 17,21) werden hun levensprogramma. Uit hun ervaring van een consequent geleefd evangelie ontstond de Focolarebeweging met een nieuwe spiritualiteit, gericht op de eenheid. Het is een collectieve of gemeenschapsspiritualiteit.

We laten Chiara Lubich zelf aan het woord:

"Ik had geen enkel plan in mijn hoofd, geen enkel programma. Het idee van dit werk bestond in God. 1943. De oorlog woedde ook in Trente. Ruïnes, puin en doden. Om allerlei redenen kwam ik met jongeren uit mijn stad in contact.

Op een dag bevonden we ons weer in de donkere schuilkelder. Bij het licht van een brandende kaars sloegen we het evangelie open. Daar stond Jezus' gebed voordat Hij ging sterven: "Vader... mogen allen één zijn." (Joh. 17,11-21). Het is geen gemakkelijke tekst, maar die woorden leken op te lichten. Ze gaven ons de innerlijke overtuiging dat we voor die bladzijde geboren waren.

Toen we op het feest van Christus Koning rond een altaar stonden, zeiden we tegen Jezus: "U weet hoe de eenheid verwezenlijkt kan worden. Hier zijn we. Als u wilt, kunt u ons daarvoor gebruiken."

De bombardementen vaagden dingen en personen weg die het ideaal van onze jonge harten vormden. - Chiara kan niet meer naar de universiteit om filosofie te studeren. De verloofde van haar vriendin sneuvelde aan het front, van een ander die op punt stond te trouwen werd het huis gebombardeerd en ze had niets meer. - De les van deze omstandigheden was duidelijk: alles is ijdelheid der ijdelheden, alles gaat voorbij. Het enige ideaal dat geen enkele bom kan verwoesten, is God; God, die zich openbaarde als Liefde.

Wat betekende dit in de praktijk? Het evangelie antwoordt: "Niet ieder die Heer! Heer! tegen Mij zegt, zal het koninkrijk der hemelen binnengaan, maar alleen hij die de wil doet van mijn Vader in de hemel." (Mt. 7,21).

Tot onze grote verwondering werden alle woorden van het evangelie, die we al zo vaak gehoord hadden, als het ware door een licht van onderaf belicht.

We lazen: "Bemin uw naaste als uzelf" (Mt. 19,19). Je naaste. Wie was dat?

Giosi op kantoor.....ze wilde dit beleven. Haar collega was iedere keer verlamd van schrik als de sirene loeide en kon geen stap meer verzetten. Op die dag bleef ze bij haar collega zitten tot ze weer voetje voor voetje en daarna rennend in de schuilkelder vluchtten. Haar collega vroeg: "Waarom doe je dat, je waagt je leven". En ze vertelde over haar ontdekking.

We lazen: "Alles wat je één van deze minste broeders van Mij hebt gedaan, heb je voor Mij gedaan" (Mt. 25,40). Veel mensen om ons heen hadden door de verschrikkelijke omstandigheden honger en dorst. Ze waren ziek, zonder kleding en dakloos. Het evangelie verzekerde ons: "Vraag en jullie zal gegeven worden" (Mt. 7,7; Lc. 11,9).

Schoenen maat 42: Op een dag vroeg iemand ons om een paar herenschoenen maat 42. We wisten niet waar we die konden vinden we waren allemaal meisjes.

We zijn naar de kerk gegaan en hebben vol vertrouwen tegen Jezus gezegd: "Alles wat je in mijn naam aan de Vader vraagt zul je krijgen, wij vragen voor jou in die naaste een paar schoenen maat 42." Bij het uitgaan van de kerk kwam er een kennis langs die juist naar ons huis wilde gaan met een pakje

onder haar arm. Haar vader had na zijn middagdutje gezegd, geeft die schoenen die daar onder in de kast staan aan je vriendinnen die alles aan de armen uit delen. Het was maat 42.

De schuilkelder waarin we ons bevonden was niet veilig. We leefden steeds met de dood voor ogen. We vroegen ons af: "Is er iets wat God bovenal van ons wil? Want als we sterven, dan zouden we tenminste dát in onze laatste ogenblikken willen doen."

Het evangelie spreekt over een nieuw gebod, dat Jezus het zijne en nieuw noemt: "Dit is mijn opdracht: dat jullie elkaar liefhebben met de liefde die Ik jullie heb toegedragen. De grootste liefde die iemand zijn vrienden kan betonen, bestaat hierin dat hij zijn leven voor hen geeft" (Joh. 15, 12-13). We keken elkaar aan. We verklaarden elkaar openlijk: "Ik ben bereid mijn leven te geven voor jou. Ik voor jou. Ik voor jou." Die plechtige belofte stelde ons talloze keren per dag voor de opdracht de ander te beminnen. Want als we bereid zijn ons leven te geven voor de ander, hoeveel te meer dan onze aandacht, onze armzalige bezittingen en kleine geestelijke rijkdommen...

Ons leven was veranderd. Iemand was ongemerkt onze groep binnengekomen, een onzichtbare Broer die innerlijke zekerheid schenkt, die een licht, een vreugde en een vrede schenkt die we nooit eerder hadden ervaren. Het was Jezus die onder ons zijn woorden waarmaakte: "Waar er twee of drie verenigd zijn in mijn naam, daar ben Ik in hun midden" (Mt. 18,20).

Het evangelie was waar. We vertelden onze ontdekkingen aan vrienden en bekenden; ze stonden verbaasd en wilden dezelfde ervaring opdoen. Na enkele maanden waren we al met enkele honderden die dit ideaal leefden." Tot zover Chiara.

Kritiek en goedkeuring

De Pater Capucijn die iedere week een preekje voor hen hield om te mediteren, (ze maakten deel uit van de Franciscaanse Derde Orde) was soms teneinde raad. Hij vroeg hen meditatie te doen over wat hij hun vertelde, maar iedere keer dat hij bij hen terugkeerde vertelden ze enthousiast al hun belevenissen met de woorden van het evangelie. Hij zei, dat bedoel ik niet, jullie moeten mediteren. Later kwam hij weer bij hen terug en zei: Sorry, jullie hebben gelijk, zo leefden de eerste christenen ook.

Maar er was ook kritiek en bezorgdheid bij de ouders en onder de bevolking van het provinciestadje Trente, waar praktisch alleen katholieken woonden. Ze gingen klagen bij de bisschop en zeiden: Zijn ze misschien niet protestant geworden ze hebben het alsmaar over het evangelie en de bijbel, of zijn het geen verkapte communisten - in die tijd begon het communisme op te komen - ze gaven al hun bezittingen weg en spraken over eenheid.

De bisschop riep de eerste meisjes bij zich en liet hen vertellen. Voor ze bij hem kwamen spraken ze af, we moeten dit Woord beleven: "Wie u hoort, hoort mij." Dus wat de bisschop zegt zullen we doen, ook al zegt hij dat het niet goed is wat we doen. Maar hij zag de hand van God in hun manier van beleving van het christendom. Hij zei: Hoe noemen de mensen jullie? Focolare of beweging van de eenheid enz.

Ze zeiden maar we willen geen naam, we zijn gewone christenen. De bisschop: Als in een fles goede wijn zit is het niet belangrijk welk etiket erop zit . Ik zal een paar zinnen opschrijven en jullie goedkeuren, dan kunnen jullie dat laten zien, dan zijn ze gerust. Drinken jullie wel eens wijn? Nee! Toen gaf hij hun een paar flessen wijn mee en af en toe stuurde hij wat wijn aan hen. Hij was als een liefhebbende vader voor hen zolang hij leefde.

In 1962 werd de beweging in Rome goedgekeurd.

Wereldwijde verspreiding

Vanuit Trente verspreidde de beweging zich al spoedig in heel Italië en in andere Europese landen. In 1958 onstonden de eerste groepen in Brazilië en daarna in alle werelddelen.

Vanaf 1960 kwamen christenen van verschillende kerken in contact met de beweging. Inmiddels leven christenen van ruim 350 kerken vanuit deze spiritualiteit.

Door de wereldwijde verspreiding onstonden contacten met gelovigen van andere grote godsdiensten met wie een vruchtbare dialoog begonnen is. Ook mensen van niet- godsdienstige levensovertuigingen werken met de beweging samen voor het behoud van waarden zoals solidariteit, eenheid, vrede, mensenrechten, vrijheid, door een gezamenlijke inzet in sociale activiteiten en in de 'economie van gemeenschap'.

Zestig jaar na ontstaan is de Focolarebeweging verspreid in 182 landen. Zij telt ruim 100.000 leden en meer dan 7 miljoen aanhangers. Het hart ervan zijn de ca. 700 'focolares', kleine gemeenschappen van vrouwen of mannen die leven en werken midden in de maatschappij. Ieder focolare bestaat uit 3 tot 6 ongehuwde en enkele gehuwde leden.

Daaromheen zijn er verschillende geledingen ontstaan: de vrijwilligers, volwassenen die dit ideaal van eenheid willen brengen in de maatschappij, en de Gen (van New *Generation*), jongeren van verschillende leeftijdsgroepen. Deze geledingen zijn de dragende kracht van een aantal bredere bewegingen: Nieuwe gezinnen, gericht op het gezin; Nieuwe mensheid, gericht op het vernieuwen van het maatschappelijk leven; en Jongeren voor een verenigde wereld.

Anderen zetten zich in om de onderlinge liefde het kenmerk van de kerkgemeenschap te laten zijn, naar het voorbeeld van de eerste christengemeenschap.

Nederland

In Nederland ontstonden begin jaren zestig de eerste focolares. Toen de focolarini vanuit België naar Nederland kwamen en ze Kardinaal Alfrink vroegen wat hij de beste plaatsen vond om te beginnen stelde hij voor Nijmegen, omdat het de katholieke universiteitsstad was en Eindhoven omdat het een industriestad was.

Momenteel zijn er focolares in Eindhoven, Utrecht, Amsterdam en Amersfoort. De twee focolares in Amersfoort vormen het centrum voor de Focolarebeweging in Nederland en Scandinavië. Sinds oktober 2002 is er op het terrein van de Abdij Mariënkroon in Nieuwkuijk, bij Den Bosch, een Nederlands focolarestadje in wording. De beweging in Nederland telt ruim 1000 leden en heeft enkele duizenden sympathisanten. Door het jaar heen zijn er regionale, landelijke en internationale ontmoetingen en activiteiten. Een maandelijkse inspiratiebron om het evangelie concreet te beleven is het Woord van leven: een zin uit de bijbel met een commentaar van Chiara Lubich. Op veel plaatsen in het land zijn er lokale bijeenkomsten waarin uitgewisseld wordt over de belevenissen met het Woord. (9.000 exemplaren worden er in Nederland verspreid.)

Begin jaren 80 heeft Kardinaal Willebrands bemiddeld om een vormingscentrum te krijgen in Baak bij Zutphen, om mensen in deze spiritualiteit te vormen. Want zei hij: Wij moeten de levende stenen zijn die de kerk opbouwen.

Op maatschappelijk vlak

De 'economie van gemeenschap' vormt een model hoe christelijk engagement en markt economie samen kunnen gaan. Jaarlijks stellen bedrijven wereldwijd 800 bedrijven tweederde van hun winst ter beschikking voor bestrijding van armoede en voor vorming van mensen om te komen tot een cultuur van het geven.

Bijdrage aan de oecumenische dialoog

Mariënschwestern 1959 bezochten een zomerbijeenkomst van de Focolare in Italië en ontdekten dat katholieken ook het Evangelie beleefden, ze dachten dat die alleen maar geboden en verboden hadden. Ze nodigden Chiara Lubich uit naar Duitsland te komen waar een theologisch overleg was tussen

katholieke en lutherse theologen dat vastgelopen was. Ze heeft daar het ontstaan van de beweging verteld en gesproken over de Emmausgangers en over Jezus in het midden en de dialoog vond weer voortgang. Vandaar uit zijn allerlei contacten ontstaan met lutherse christenen in Duitsland.

Op de openingsbijeenkomst van de Tweede Europese Oecumenische Assemblee in Graz, op 23 juni 1997, sprak Chiara Lubich over de noodzaak van een spiritualiteit van de eenheid, van een levenshouding die telkens weer grenzen weet te overschrijden. Maar daartoe is het nodig, naar de kern van christelijke geloof te gaan en daaruit te leven.

"Een oecumenische spiritualiteit zal vruchtbaar zijn in de mate dat wie die leeft, in de gekruisigde en verlaten Jezus, die zich aan de Vader toevertrouwt, de sleutel ziet om elke onenigheid te begrijpen en de eenheid te herstellen.

Voor een vruchtbare oecumene zijn mensen nodig die door Hem geraakt zijn, die Hem niet ontvluchten maar Hem begrijpen, Hem beminnen, Hem kiezen en zijn goddelijk gelaat weten te herkennen in elke onenigheid. Mensen die in Hem het licht en de kracht vinden om niet in de pijn van de scheiding te blijven steken, maar er doorheen te gaan om de eenheid te herstellen."*

** Uit de toespraak van Chiara Lubich over de 'dialoog van het volk' als een van de vormen van oecumene, Graz, 23 juni 1997, tijdens de opening van de Tweede Europese Oecumenische Assemblee.*

Focolarebeweging

Ans Vlaar

Barchman Wuytierslaan 50

3818 LJ Amersfoort

tel 033 - 465 96 22

ans.vlaar@focolare.nl

www.focolare.nl

Deze tekst staat als document 0118 op website StuCom (<http://home.hetnet.nl/~stucom>, ook bereikbaar via www.kcv-net.nl/stucom) in de rubriek dialoog (rechtstreeks bereikbaar via www.kcv-net.nl/dialoog).

Meer over bewegingen in de rk kerk: www.kcv-net.nl/bewegingen en in document 0119, de inleiding van Kees Slijkerman tijdens dezelfde dialoog op 24 september 2004. Meer over deze 10e dialoogdag in het persbericht, document 0120.